

**CASTELLÓ
D'EMPÚRIES**
CAPITAL
MEDIÉVAL
DE
L'EMPORDÀ

**UN PASSEIG
MONUMENTAL**

Castelló d'Empúries
Empuriabrava

visitcastello.cat

Índex

Introducció3

Plànol de situació.....4-5

Punts d'interès6

Aiguamolls de l'Empordà13

Empuriabrava.....13

Plànol municipi14

Visites guiades.....15

Per saber-ne més15

CASTELLÓ
D'EMPÚRIES
CAPITAL MEDIEVAL
DE L'EMPORDÀ

Castelló d'Empúries, la vila comtal

Per diferents raons els comtes d'Empúries varen traslladar la capital del Comtat, i la seva residència, de la grega i romana Sant Martí d'Empúries a la "Vila Castilione" i nova Vila Comtal: Castelló d'Empúries.

Es diu que al segle XI, els comtes d'Empúries ja hi instal·len la seva residència i es converteix, així, en la nova capital del Comtat. D'aquest segle data, també, la consagració oficial de l'església de Santa Maria: era el 9 de setembre de l'any 1064, quan encara l'estructura del temple era d'estil romànic. Amb el temps, i ja a finals del segle XIII, el gòtic pren tot el protagonisme i s'aixequen les tres naus sobre columnes laterals. La façana, amb la seva magnífica portalada, data de principis del s. XV, i el retaule de la Mare de Déu de la Candelera, de finals del mateix segle.

Dels primers temps medievals també es conserven quasi intactes la torre campanar (romànica i de transició), la pica baptismal (s. XI), el portal de la Gallarda i la base de les Muralles o fins i tot el pont Vell, que es podria catalogar de finals del segle XIII. Són nombrosos els altres edificis que també es poden veure, i que tot i començats en èpoques medievals, són acabats al segle XVII i XVIII. Trobem, així, molts convents i edificis civils. El centre històric monumental conserva, encara, bona part del seu traçat i de l'aspecte tradicional, amb places porxadades i els noms dels carrers que fan clara referència a l'activitat que s'hi desenvolupava: el carrer del Bordell, la plaça de les Cols, del Vi, de l'Oli, Gallines, etc. Entre els barris hi ha el del Call jueu, el del Temple, en honor als cavallers de l'Orde, el Botxí, Sant Llàtzer, etc.

Podem fer la visita seguint els números corresponents en el plànol i que apareixen al costat del nom de cada monument.

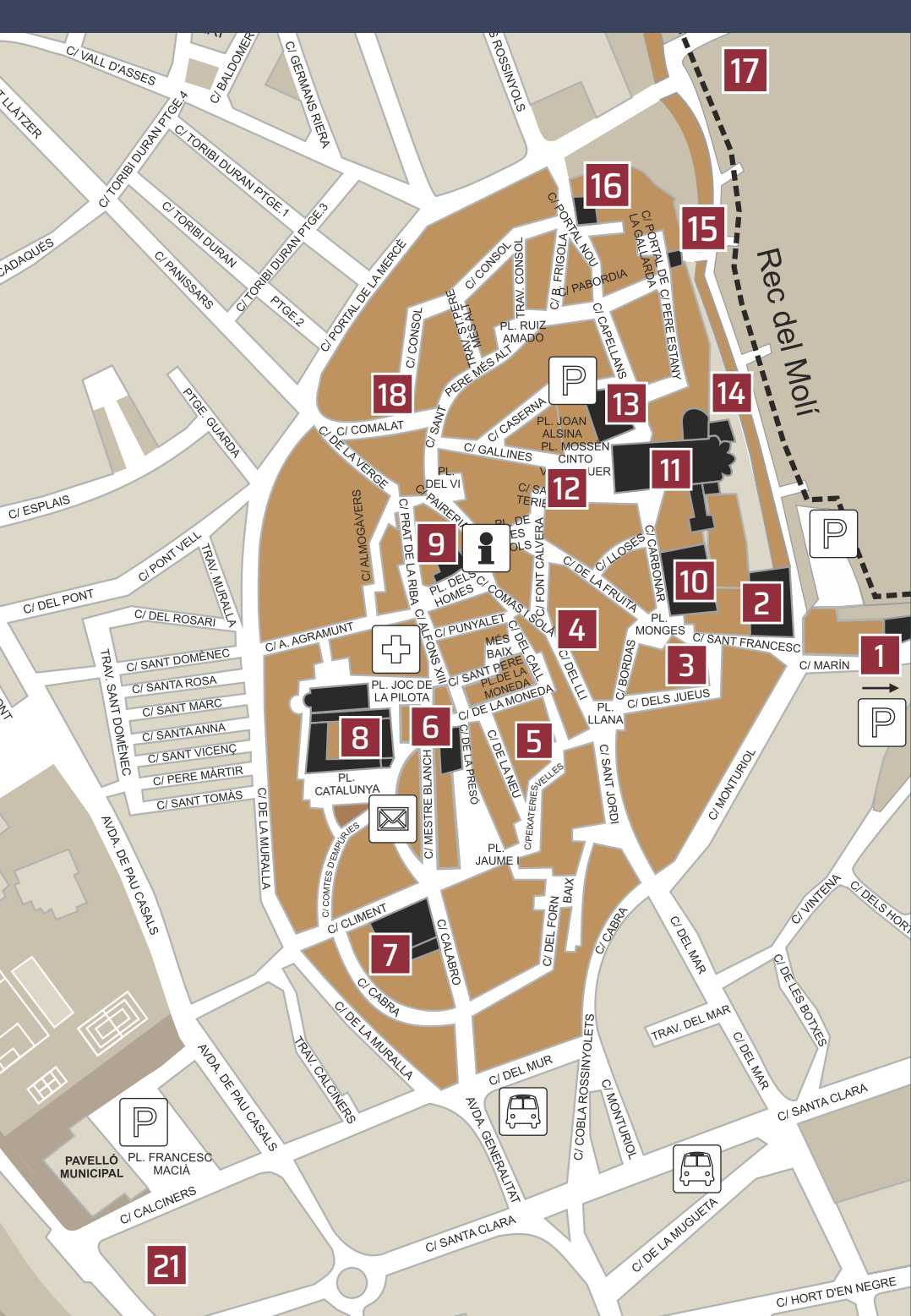
BONA VISITA !

Àrea de Promoció Turística

PLÀNOL DE SITUACIÓ

- Rentador públic **1**
- Rec del Molí i Ecomuseu Farinera **2**
- Sinagoga antiga **3**
- Call Jueu **4**
- Sinagoga nova **5**
- Cúria i Presó **6**
- Convent de Sant Agustí **7**
- Convent de Sant Domènec i Palau Comtal **8**
- Casa del Consell - La Llotja de Mar (Oficina de Turisme) **9**
- Convent de Santa Clara **10**
- Basílica Santa Maria **11**
- Creu de Terme **12**
- Sala de Contractació **13**
- Cementiri dels Jueus Conversos **14**
- Muralles de Castelló (Portal de la Gallarda) **15**
- Casa Gran **16**
- Fossar dels Jueus **17**
- Convent de Sant Bartomeu o de la Mercè **18**
- Asil Toribi Duran **19**
- Pont Vell **20**
- Torre Carlina **21**

17

16

15

14

13

12

18

9

10

4

3

8

6

5

7

1

21

Rec del Molí

PAVEL·LÓ MUNICIPAL
PL. FRANCESC MACIÀ

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ DE LA MUJETA

C/ HORT D'EN NEGRE

C/ VALL D'ASSES

C/ TORIBI DURAN PTGE. 4

C/ PANISSARS

PTGE. GUARDA

C/ ESPLAIS

C/ DEL PONT

C/ DEL ROSARI

TRAV. SANT DOMIENEC

AIDA DE PAU CASALS

AIDA DE PAU CASALS

C/ CALCINERS

C/ BALDOMER

C/ TORIBI DURAN PTGE. 1

C/ TORIBI DURAN PTGE. 2

C/ TORIBI DURAN PTGE. 3

C/ COMALAT

C/ AGRAMUNT

C/ AGRAMUNT

C/ DE LA MURALLA

C/ CLIMENT

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ GERMANS RIERA

C/ PORTAL DE LA MERCÈ

C/ CONSO

C/ COMALAT

C/ DE LA VERGE

C/ AGRAMUNT

C/ DE LA MURALLA

C/ CLIMENT

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ ROSINYOLS

C/ PORTAL DE LA MERCÈ

C/ CONSO

C/ COMALAT

C/ DE LA VERGE

C/ AGRAMUNT

C/ DE LA MURALLA

C/ CLIMENT

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ BORDA

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PABORDIA

C/ FRIGOLA

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ CAPELLANS

C/ PORTAL DE C/ PERE ESTANY

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. RUIZ AMADO

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. JOAN ALSINA

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. MOSSÉN CINTO

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. JOAN ALSINA

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. MOSSÉN CINTO

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. JOAN ALSINA

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. MOSSÉN CINTO

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. JOAN ALSINA

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. MOSSÉN CINTO

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. JOAN ALSINA

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. MOSSÉN CINTO

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. JOAN ALSINA

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. MOSSÉN CINTO

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. JOAN ALSINA

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. MOSSÉN CINTO

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. JOAN ALSINA

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

C/ PL. MOSSÉN CINTO

C/ PORTAL NOU

C/ CONSOL

C/ CASERNA

C/ GALLINES

C/ COMASTI SOLA

C/ DE LA LLIBRE

C/ DE LA MURALLA

C/ CALABRO

C/ CALCINERS

C/ CALCINERS

C/ SANTA CLARA

Punts d'interès

1 Rentador públic

El rentador públic és una atractiva construcció del segle XIX que incorpora elements del desaparegut convent de Sant Francesc, erigit l'any 1264 prop d'aquest indret. Hi destaquen les columnes toscanes (segles XVI o XVII) que devien formar part del claustre. S'integren a les galeries porticades que envolten al safareig, que té un brollador al mig.

2 Rec del Molí i Ecomuseu - Farinera

La Farinera de Castelló es va crear a l'indret del Molí del Mig, un dels tres molins medievals de la vila, aprofitant l'antic "rec del Molí". És un gran edifici industrial de tres plantes aixecat vers 1905 sobre l'anterior, on es pot veure l'antiga maquinària, en bona part de fusta, parcialment renovada a mitjan segle XX.

Avui l'Ecomuseu-Farinera, adscrit al Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya, permet conèixer la transformació del blat en farina, que aquí adoptava el sistema austrohongarès.

3 Sinagoga antiga

En aquest edifici del carrer dels Jueus, al puig de l'Era Mala, en el nucli primitiu del call medieval, hi havia la primera sinagoga o escola de la comunitat jueva de Castelló. L'any 1442 recuperà la seva funció, que va mantenir fins a l'expulsió dels jueus de 1492.

4 Call Jueu

La important comunitat jueva de Castelló d'Empúries és documentada des de mitjan segle XIII. Va gaudir de privilegis concedits pels comtes i arribà a comptar amb uns 300 habitants. Es va extingir, pràcticament, amb el decret d'expulsió dels Reis Catòlics de 1492.

L'antic call comprenia la zona dels carrers de la Muralla, dels Jueus, del Call, del Calabró, Peixateries Velles, plaça de la Llana; manté la trama urbana irregular d'època medieval.

Ecomuseu
farinera
-1990-

5 Sinagoga nova

A l'edifici conegut per casa Forn, després Can Comas, del carrer de les Peixateries Velles, al puig del Mercadal, s'hi va fundar l'escola o sinagoga nova de la comunitat jueva castellanina. És documentada des de cap a finals del segle XIII. El portal situat a l'esquerra de la façana era l'accés al lloc de pregària.

6 Cúria i Presó

Edifici gòtic construït vers 1336 que integrava dues funcions pròpies de la vila medieval: la Cúria, seu del tribunal de justícia, i la Presó on ingressaven els condemnats. A la Cúria, a migdia, hi destaca la façana que dona a la plaça de Jaume I (antiga plaça del Gra), amb finestres gòtics que han estat restaurats; a l'interior notables mènsules de talla.

La Presó, al nord, té portal adovellat i dues finestres reixades a la façana. A l'interior, petites cel·les es distribueixen a l'entorn del pati. S'hi han conservat curiosos grafitos fets pels presos en diferents èpoques.

7 Convent de Sant Agustí

Els frares agustins es varen instal·lar a extramurs de Castelló al segle XIII i es traslladaren a dins de la població a causa de les guerres del segle XVII.

L'església (sobre d'uns soterranis) té gravat l'any 1749 a la portada i posseeix un destacat campanar. És de propietat privada des de la desamortització del segle XIX, juntament amb l'edifici conventual (casa Torrecabota). A la façana de l'església es pot veure un fragment de làpida sepulcral jueva.

Cúria
i presó
-XIV-

8 Convent de Sant Domènec i Palau Comtal

Els dominics fundaren el seu convent l'any 1317 vora la muralla (la "Força dels Predicadors"). A la segona meitat del segle XIV s'edificà el palau comtal, que el comte Pere II va cedir als frares l'any 1401. La reconstrucció del convent als segles XVII-XVIII incorporà una torre de la muralla i altres parts de l'edificació medieval, com la "sala gòtica".

La façana de l'església és d'estil barroc classicitzant, datada l'any 1701. Al seu costat hi ha el claustre, a mena de pati porticat, on s'exposen algunes peces antigues, decoratives i epigràfiques. Avui, les dependències del seu voltant acullen la Casa de la Vila i diferents serveis municipals.

9 Casa del Consell - Llotja de Mar

La Casa del Consell municipal de Castelló o Llotja del Mar medieval, més tard continuà com a seu de l'Ajuntament. Conserva l'estructura de final del segle XIV (de vers 1393), amb reformes del segle XVIII. Cal destacar la façana amb el gran escut en relleu, l'espai interior amb volta de creueria gòtica que té l'emblema de la vila a la clau i les obertures laterals amb columnes i capitells.

10 Convent de Santa Clara

El convent de monges clarisses de Castelló es va fundar a extramurs de la població l'any 1260. Va ésser traslladat dins del nucli de la vila a final del segle XVII degut als efectes desastrosos de les guerres.

El gran conjunt edificat, construït vers 1683, consta de l'església d'una sola nau, al costat de migdia, i d'un auster claustre amb galeries d'arcs de mig punt, al voltant del qual s'organitzaven les dependències monàstiques.

Casa de la Moneda -1994-

11 Basílica de Santa Maria

“L'església parroquial gòtica de Santa Maria té una estructura i unes dimensions pròpies d'una catedral, una dignitat que no va aconseguir malgrat els diversos intents, en aquest sentit, dels comtes d'Empúries. És un dels exemples més interessants de l'arquitectura religiosa gòtica de Catalunya.

L'obra, començada al segle XIII, prosseguí durant tot el segle XIV i finalitzà a l'inici del XV, quan es construí la façana amb la bella portalada de marbre.

L'espai interior, paradigma del gòtic mediterrani, conté les singulars fonts baptismals del segle XIV, el molt notable retaule major d'alabastre del segle XV, dos sarcòfags comtals i un vitrall gòtics, el retaule dels Dolors del segle XVIII, l'orgue del segle XIX i molts altres elements d'interès.

El campanar, amb decoració gòtica, segueix encara la composició arquitectònica dels campanars romànics d'influència llombarda. Pertany segurament al segle XIII.

Al Museu Parroquial s'hi exposen, entre d'altres, imatges, objectes d'orfebreria, ornaments litúrgics i peces arqueològiques de diversa cronologia.”

12 Creu de terme

Creu de terme gòtica del segle XV, notablement esculpida. En origen era als afores de la població i durant molt de temps es trobava al cementiri, d'on va ésser traslladada l'any 1963 al lloc que ara ocupa.

En un costat de la creu s'hi afigura la Crucifixió, amb la Verge i sant Joan als extrems, el pelicà, al·lusiu a la compassió i amor de Crist, a dalt, i la resurrecció d'Adam, que simbolitza la redempció, als peus.

Al revers, hi veiem la Mare de Déu amb el Fill, acompanyada pel Tetramorf: els símbols dels evangelistes. Al nus o capítell octagonal, petites imatges de vuit apòstols sota dossers.

Basílica
de Santa Maria
-1988-

Josep Pla,
La Catedral de l'Empordà

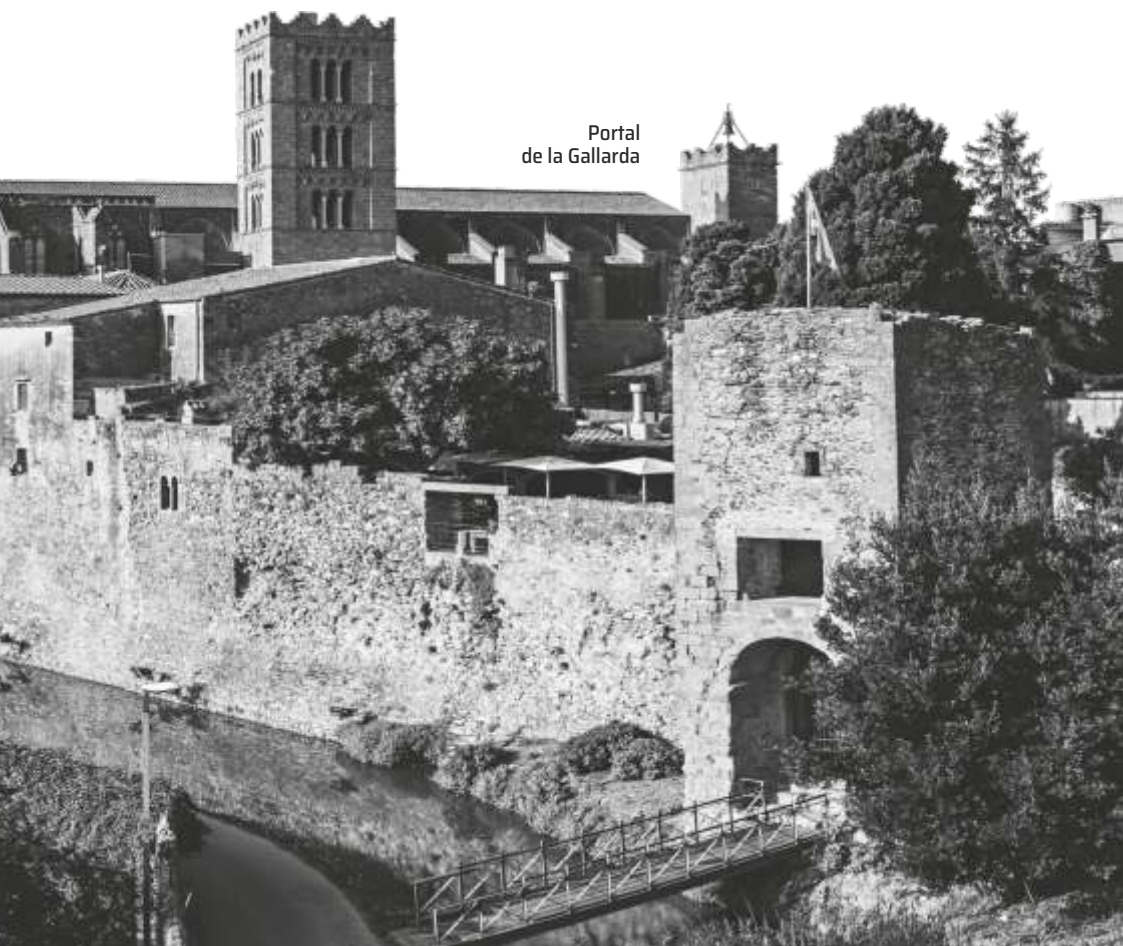
13 Sala de contractació

Conjunt d'arcades gòtiques, en part reconstruït, sovint anomenat "la Llotja". Pot pertànyer a la duana medieval de Castelló, o bé a les sales de l'Hospital Major o dels pobres de la vila que va ésser fundat l'any 1252 en aquest indret.

14 Cementiri dels Jueus conversos

15 Muralles de Castelló (Portal de la Gallarda)

El Portal de la Gallarda, a la base d'una torre rectangular o torre-portal gòtica, era l'entrada al recinte fortificat de Castelló pel costat de llevant. Es troba sobre el rec del Molí, que aprofita l'antic fossat en el sector de muralla encara més conservat de la vila, formant part del traçat altmedieval, que va ésser renovat als segles XIII-XIV. A extramurs es pot contemplar aquest tram de fortificació, a tocar l'absis de la catedral.

Portal
de la Gallarda

16 Casa Gran

Edifici residencial de la noblesa castellanina de la Baixa Edat Mitjana, peça sobresortint del patrimoni històricoartístic de la vila.

La seva façana, força austera, amb el portal adovellat i les dues finestres coronelles tan esveltes, defineix aquest casal com una mostra molt remarcable del gòtic civil català (segles XIV o XV).

17 Fossar dels Jueus

18 Convent de Sant Bartomeu o de la Mercè

El convent de Sant Bartomeu de frares mercedaris el va fundar Sant Pere Nolasc l'any 1238 als afores de la població, prop del "Pont de la Mercè" del rec del Molí, en temps del comte Ponç Hug III.

Al segle XVIII va ésser traslladat a intramurs, vora del portal de la Verge Maria on va subsistir fins a la desamortització del segle XIX. Al pati de la casa Nouvilas s'hi conserven dues galeries del claustre d'influència renaixentista, amb arcs rebaixats i columnes toscanes.

És un monument important i poc conegut del patrimoni cultural de Castelló.

19 Asil Toribi Duran

L'Asil Duran es va inaugurar l'any 1898 gràcies al llegat del filantrop castelloní Toribi Duran i Garrigolas (1814-1888), industrial que va fer fortuna a Amèrica i que també va fundar l'Asil Duran de Barcelona.

El gran edifici eclèctic, que incorpora una capella, és ben característic de la seva època; el projecte ha estat atribuït a l'arquitecte barceloní Enric Sagnier i Villavecchia. Avui, degudament restaurat i posat al dia, continua en la seva funció assistencial.

La Casa Gran
-1985-

Pont vell -1994-

20 Pont Vell

El “Pont Vell”, sobre la Muga, vora de l'antic barri de Sant Marc, en origen s'anomenava Pont Major o Pont Nou, ja que n'hi havia un altre de més antic, desaparegut. Aquest pont medieval de set ulls desiguals, sembla que va ésser edificat al segle XIV en temps del comte Pere I. Ha estat reparat en diferents èpoques per haver sofert desperfectes produïts per les guerres i els aiguats.

21 Torre Carlina

La torre o fort fuseller va ésser construïda a l'entrada de Castelló pel costat del riu, a la segona meitat del segle XIX, pel “Regimiento de Toledo”, destinat a renovar les fortificacions de defensa de la vila contra els carlins.

És una torre cilíndrica i atalussada, amb espitlleres i merlets.

El novembre de 1874 va tenir lloc “el Foc de Castelló”, cruenta batalla favorable a les forces carlines del general Savalls. És fama que mitja població va quedar arruïnada i cremada.

Torre Carlina
-1994-

AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ

El Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà ocupa bona part del terme de Castelló d'Empúries. Destaca per la varietat d'aus que hi nidifiquen, vora les 330 espècies. El paisatge, la fauna i la flora que s'hi troben fan d'aquest espai natural un dels més importants de la Mediterrània.

Parc Natural
dels Aiguamolls
de l'Empordà

972 454 222

www.aiguamolls.org

pnaiguamolls.dmah@gencat.net

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient i Habitatge
Direcció General del Medi Ambient
Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà
Direcció General de Turisme

EMPURIABRAVA

La marina d'Empuriabrava és la zona residencial del municipi de Castelló d'Empúries. Genuïna pel seu disseny i única a Europa, té més de 24 km de canals navegables, fet que la converteix en el somni idoni de qualsevol amant de la mar i els esports nàutics, ja que es pot amarrar l'embarcació davant la porta de casa.

EMPURIABRAVA

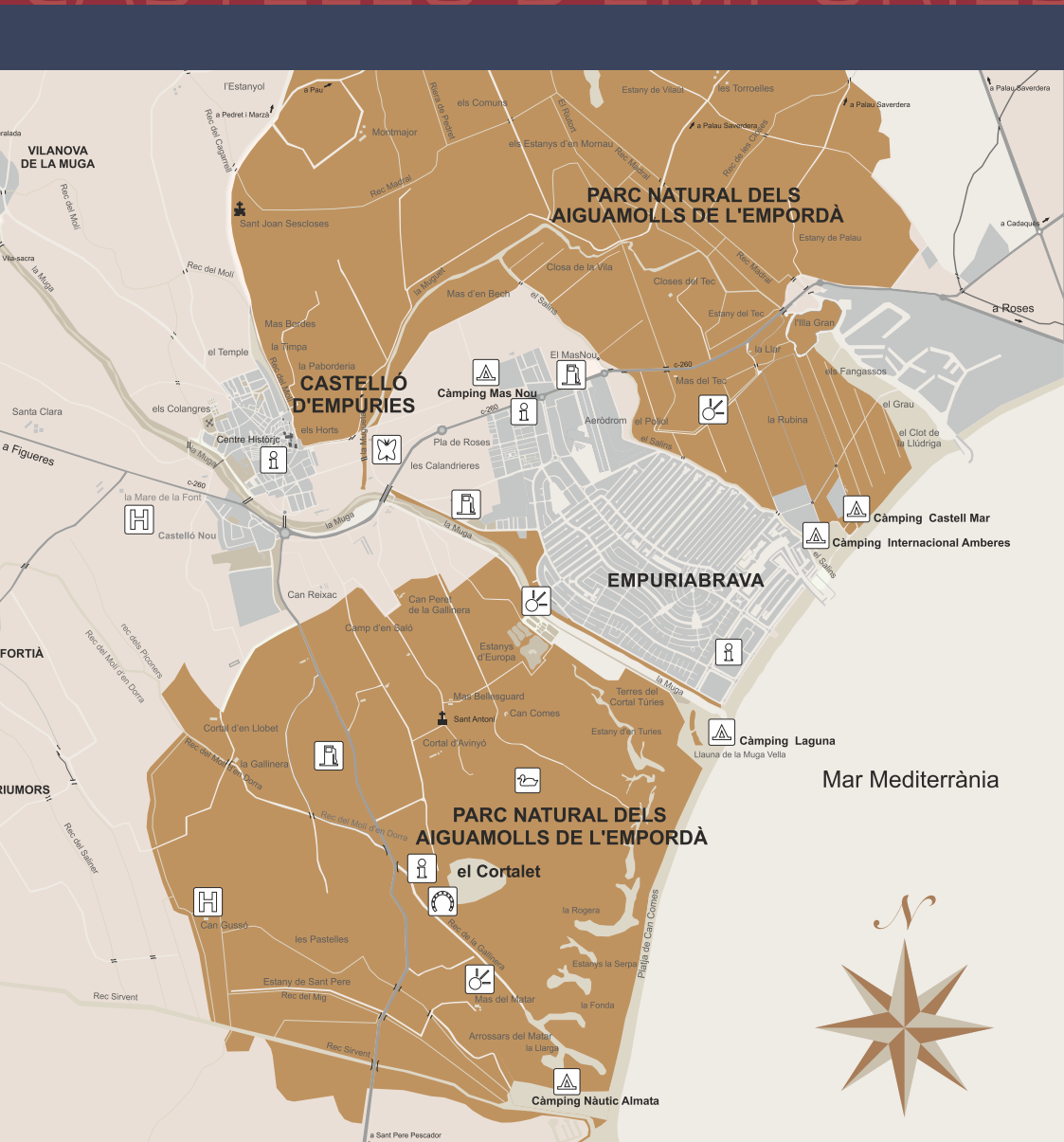
972 450 802

www.empuriabrava.cat

turisme@empuriabrava.com

PLÀNOL DE SITUACIÓ

Mar Mediterrània

VISITES GUIADES

visites guiades tot l'any

*cal reserva prèvia

MUSEUS

Tresor de la Basílica

Museu

d'Història Medieval de
la Cúria-Preso, s.XIV

Ecomuseu-Farineria

informació

 972 156 233

www.castelloempuriabrava.cat

turisme@castello.cat

PER SABER-NE MÉS

Castelló d'Empúries.

Tot el que cal saber

sobre la Vila Comtal empordanesa.

Josep Maria Gironella i Granés

(edicions en Català, Castellà i Francès)

Text JOAN BADIA-HOMS

Fotografies ARXIU MUNICIPAL, SANTI FONT

edita:

Castelló d'Empúries
Empuriabrava

INICI DE LA
1a EDICIÓ 2014
2014-17-18-19-20

